

Forfatter: Ploug, Carl

Titel: Sangerens Hustru

Citation: Ploug, Carl: "Sangerens Hustru", i Ploug, Carl: *Samlede Digte*, 1876, s. 463.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-plough01-shoot-workid99395/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Digte

III. FORTÆLLENDE DIGTE.

Sangerens Hustru.

Saa lykkelig, som faa blandt Dødelige,
Var Trakiens Søn, Helleniens ældste Skjald;
Ved Strengen, strammet paa Skildpaddens Skal,
Han Drot var vorden ndi Toners Rige;
En elsket Brud, en majfrisk, yndig Pige
Han nylig havde hjemført til sit Tjald;
Han sandsed Glæde kun og drømte Lykke
I Dagens Solglands som i Nattens Skygge.

Og den Natur, som omgav Orfeus's Hytte,
Hans Glæde delte, drømte med hans Drøm;
Naar Strengen bæved, smeltende og øm,
Saa flokked Skovens Dyr sig for at lytte,
Og Ørnen daled, Bjørnen slap sit Bytte,
Og Bækken sagtnede sin villre Strøm;
Og naar bag Løvets Ly sig Parret dulgte,
Et Kor af Nymfer jublende dem fulgte.

Som han Naturen, saa hans skjønnne Kvinde
Naturens milde Aander til sig drog;
De bedste Blomster hentede de til hende
Fra Bjergets Kløft, fra Dalens dunkle Krog;
Hun lærte Krandsene dem deraf at binde,
De lærte hende deres tause Sprog;
I maanklar Aften, medens han slog Strengen,
Hun dandsede med Nymferne paa Engen.

Men midt i Livets Nydelse og Glæde
I Baghold ligger lumsk den kolde Død;
I Dandsens Rythmer som i Druens Glød
Tilintetgjørelsen er skjult tilstede.
Fra Græsset, som med flygtig Fod de træde,
En giftig Slange sig i Vejret skød;
Den bed hans unge Hustru dybt i Hælen,
Og bort til Hades's Bolig flygted Sjælen.

Da var hans Lykke som en Boble sprungen,
Henvejret som et Løv for Høstens Blæst;
Da var til Død hans egen Livskraft stungen,
Og haabløst Tungsind Dag og Nat hans Gjæst;
Da fandt ej Læben Toner, Ord ej Tungen,
Stum som en Støtte sad Apollons Præst;
Urørt han Lyren lod paa Væggen hænge,
Og tykt faldt Støvet paa de nye Strengene.

Men da hans Røst ej mer Apollon hørte
Og kjendte Grunden, Kilden til hans Kval,
I Gudens Bryst sig Sorg og Medynk rørte.
Ned flux han iled fra Olympens Sal
Og for sin Tjener frem i Drømme førte
Hans døde Viv, hans tabte Ideal,
Saa frisk og levende, saa sød og smilende,
Som dengang ved hans Hjerte hun var hvilende.

Og Eurydike sine Arme strakte
Imod ham, som i Live hun var van,
Og hendes bløde Stemme hvisked sagte:
„Hent mig tilbage fra de Dødes Land!“
Bort Synet svandt, men ham til Liv det vakte;
Han følte Aabenbaringen var sand,
Og tog igjen sin Lyra ned fra Knagen,
Og skred, haabfuld og modig, frem i Dagen.

Frem skred han gennem alle Hellas's Stæder,
Bleg og alvorlig end, men høj og klar;
I side Folder faldt hans lange Klæder,
Paa Hoften han sin Lyra støttet bar;
Til Tegn paa Kunstens Kald og Sangens Hæder
En Laurbærgren om Issen slynget var;
Og Folket med Beundring ham betragted,
Men Verdens Dom og Ros han føje agted.

Frem skred han med sit ene Maal i Sinde
Did, hvor i Syd sig ender Hellas's Kyst.
Der staar et Fjeld, omsust af vrede Vinde,
Mens Havets Bølger brydes mod dets Bryst;
Dybt i dets Fod en Hule er at finde,
Hvor Den, der ejer nok af Mod og Lyst,
Kan ned i Jordens dunkle Indre stige
Og naa de Dødes gaadefulde Rige.

Han vover det, -- thi fast sin Lid han sætter
Til Guders Naade, til Apollons Gunst,
Men fremfor Alting til sin høje Kunst,
Som Sejer over Døden ham forjetter.
Ned gennem Hulens Gåb sit Fjed han rotter
Igjennem kvalme Taager, giftig Dunst;
For Skyggelivets Rædsler ej han gyser,
Hans Øjes Klarhed gennem Mørket lyser.

Og denne Magt, som hvilede i Blikket,
Paa Underverdens Vagt sig mærke lod.
Det var, som om Uhyret godt forstod,
Hvad Kald der var i Livet ham beskikket;
Thi logrende kom Kerberos og slikked
Med trønde Tunger den Forvovnes Fod;
Og da han naa'de Styxes sorte Vover,
Ham Charon uden Vægning satte over.

Nu staar han altsaa paa den øde Slette,
Hvor Intet lever, ingen Plante gror.
Omkring ham svæve Skyggerne de lette,
Tidt Eurydike han at skimte tro'r;
Men ej han la'r sig standse eller trætte,
Ej lader han sig lokke fra sit Spor,
Før gjennem Dæmringen paa skummel Trone
Han gjer Hades selv og Persefone.

Da standser han og ned for Tronen knæler,
Og griber Strengene med sikker Haand;
Paa stærke Vinger løfter sig hans Aand,
Og Kjærlighedens Kraft hans Røst besjæler,
Og Sprogets Tonefald i Rythmens Baand
Med Strengeligen liflig sig formæler.
Mens Taaren ad hans Kind randt, mild og klar,
Kvad Orfeus til det strenge Kongepar:

„Guder, som herske dybt under Jorden,
Hvor vi, som hist i Sollyset fødes,
Alle i Dødens Tasmørke mødes
Efter Naturens evige Orden!
Ej er jeg kommen hid, for at bryde
Straffen, som piner syndige Sjæle;
Ej er jeg kommen hid, for at stjæle
Kundskab om Lønne, Salige nyde.

Nej, kun min Viv, den faure og fyldige,
Unge, uskyldige,
Hulde og herlige,
Kyske og kjærlige,

Ledte min Fod og bevinger min Røst.

Neppe var Hymens Fakkelskær slukket,
Neppe vort Samlivs straalende Morgen
Gry't, førend Glæden sluktes af Sorgen,
Førend hun segned, dødelig stukket.
Manden — jeg veed det — modig skal vente
Ulykkens Slag med opløftet Pande,
Fast skal i Modgangs Brænding han stande,
Voxende Kraft af Prøvelsen hente.
Ak, men min Kjærlighed har overvældet mig,
Fanget og fældet mig;
Sindet opfyldende,
Sandsen fortryllende,

Bort har den smeltet mit Mod og min Kraft.

Hellige Guder! selv har I prøvet
Kjærligheds Magt og hyldet dens Vælde.
Æros, o Drot, — saa Frasagn fortælle —
Styred dit Spand, da Bruden Du røved.
Kjærlighed gav Dig, Dronning, dit Rige;
Kjærlighed vist din Skæbne bestemte,
Da Du Olymp for Erebos glemte;
Naade da skænk den jordiske Pige!

Kjærlighed saaende, Kjærlighed høstende,
Trofast og trøstende,
Fyrig oplivende,
Fuldt sig hengivende
Var hun i Livet; — gjengiv hende det!

Ja, ved det Chaos, hvorfra vi stammer,
Ved Eders Riges lydløse Tomhed,
Ved den Belønning, I skænke Fromhed,
Og ved den Straf, som Gudløshed rammer,
Giv mig min unge Hustru tilbage!
Det er et Laan kun, hvorom jeg beder;
Sikkert vi Begge tilfælde Eder,
Naar vi har naa't de snehyide Dage.
Da skal vi komme, kjærlig omslyngede,
Tæt sammenklyngede;
Alderbetyngede,
Sjælefor yngede,
Evig vi da skulle lyde Jert Bud.“

Saa sang han. — Gjennem Underverdens Stilhed
De høje Toner dobbelt stærke lød;
Med dem igjennem Skyggelivet flød
En Strøm af Morgenlys og himmelsk Mildhed;
Sin dunkle Rædsel tabte Grav og Død,
Sin Pine Straffen, Hævnens Magt sin Vildhed;
Fjernt til Elysion trængte Strengens Lyd
Og blanded sig med Salighedens Fryd.

De Sjæle, som med Suk og Klage vanke
Ved Styxes Bredder kraftsløse om,
Fordi en kjærlig Haand ej vilde sanke
De muldne Ben i Gravens Helligdom —
De følte atter Livets Pulsslag banke,
Det var, som om dets Kraft tilbage kom;
De standsed Sukkene og Klageraabet,
Paa Frelsen og Forløsningen de haabed.

Og Sangens Trolddom de Fordømte letted
Den svære Pine for et Øjeblik:
Ei Danaiden mer med Spanden gik,
Thi Karret fyldtes, som om det var tættet;
Og Tantalos sin Hunger følte mættet,
Sin Læbe kvæget af en Læskedrik;
Og gamle Sisyphos paa Stenen satte
Sig ned og hviled sine Lemmer matte.

Ixions Hjul ej drejede sig længer,
Med Lænker gnavende hans Ledemod;
Og Gribben, som i Tityos's Lever flænger,
Sin Brad en føje Stund uændset lod;
Fast gro'de Klippen, som løsreven hænger
Ud over Flegyas, atter til sin Rod;
Og Eumeniden selv med Slangehaaret
Stod stille grædende og sødt bedaaret.

Men Herskerparret paa den skumle Trone
Sad længe taust og grublende i Sind:
Omsider Sangens Ord og Lyrens Tone
Igjennem Brystets Jernvæg trængte ind,
Omsider sirøg den stolte Persefone
En troløs Taare fra sin Marmorkind,
Og mild som Gravens Pryd, den hvide Lilje,
Hun aabenbared sin og Hades's Vilje:

„Du Dristige, som voved Dig at dølgø
„I Dødens Mørke, skjønt Du ej er død,
„Som, uskad, dette Riges Taushed brød
„Med Sangens Flugt og Tonens lette Bølge,
„Af Medynk med Dig og din Elskovsglød,
„Din Brud er fri — hun efter Dig skal følge;
„Men hvis paa Vejen op Du ser Dig om,
„Er hun for evig tabt. — Saa er vor Dom.“

Saa talt, og Hades peger, barsk og stum,
Ad Vejen, han var kommen, med sit Scepter:
Og Orfeus, rig ved Løftets Glædessum,
Flux giver sig paa Vej med friske Kræfter.
Nu tykkes ringe ham det vide Rum,
Han veed jo, Eurydike følger efter;
Af Dybets Rædsler nu han Intet ser,
Hans Hjerte jubler, og hans Øje ler.

Men lang er Vejen — mange Tanker fødes
Paa den, og dø og fange atter Liv:
„Hvorfor“ — han tænker — „mon det mig forbødes
„At se tilbage paa min egen Viv?
„Hvi tør hun ej af dette Øje mødes,
„Før Legeme hun faar ved Lysets Bliv?
„Hvi tør ej strax den elskelige Skygge
„Forsikkre mig om min gjenvundne Lykke?“

Og Vejen led; — men gennem Skjaldens Hoved
I anden Form den samme Tanke fo'r:
„Hvo veed, om Hades holder, hvad han loved,
„At Eurydike følge skal mit Spor?
„Ve mig, at ingen Ed jeg kræve voved!
„Hvor ofte har en Gud ej brudt sit Ord?
„Maaske istedetfor en Jordens Datter
„Jeg bringer hjem kun Underverdens Latter.“

Og Vejen led; — men samme Tanker stige
Frem i hans Sjæl igjen med voxet Kraft:
„Maa Dødens Magt for Kjærlighed da vige?
„Kan den gjengive Livet, der er tabt?
„Kan den udstyre Skyggen af min Pige
„Med Hudens Hvidhed og med Blodets Saft?
„Kan den oprejse Skjønheds sjunkne Buer,
„Og tænde Tankens Lyn og Øjets Luer?“

Og Vejen led; — men han er tung i Sinde,
Thi dybere i Tvivl han sønkes ned:

„Hvor er det muligt, at den døde Kvinde
„Bevare kan for mig sin Kjærlighed?
„Alt Jordisk flygted jo fra hendes Minde,
„Da hun betraadte Styxes dunkle Bred;
„Hun Glemsel drukkot har af Lethes Vover.
„Ak — hendes Kjærlighed i Graven sover!

„Thi hvad er Kjærlighed? Hvor kan den leve
„Hos den, der selv ej nyder Livets Kaar?
„Ej vil den som en flygtig Taage svæve
„Omkring en Lykke, som den ikke naa'r.
„Nej, Nydelse og Gjengjæld maa den kræve,
„Men brat udslukkes, hvor den Intet faar.
„Den er ej Given blot, men og Modtagen;
„Den Døde faar kun Suk og Graad og Klagen.“

Hans Vandring nærmer sig nu snart sin Ende,
Han skimter Lyset alt ved Hulens Rand;
Men Tvivlens Luer højt hans Sjæl omspænde,
Sin Tro, sin Tillid ej han værge kan.
Nu vakler Haabet, han har bygt paa hende,
For hvem han nys mod Dødens Gru holdt Stand.
Og Løfter og Forjættelser han vrager,
Og tro'r kun paa hvad han med Haanden tager.

„Det er umuligt! — Eurydike følger
„Ej nu sin sorrigfulde Elskers Spor;
„Den kjære Skygge fjernt herfra sig dølger
„Imellem gode Aanders glade Kor.
„Alene skal jeg pløje Livets Bølger,
„Alene træde den forhadte Jord;
„I Døden først jeg skal gjenmøde hende,
„Men ak, da vil hun ej sin Husbond kjende.

„Men hvis det dog var muligt? — Hvis hun svæved
„Med lette Fjed ad Stien bag min Ryg?
„Hvis som en dejlig Sommerfagl hun hævød
„Sig om en stakket Stund af Larven styg?
„Hvis snart af Liv og Kjærlighed hun bæved
„I mine Armes Slyngning, glad og tryg?
„Da var min Lykke mer, end Ord kan sige,
„Unaa't, uhørt, udrømt af Dødelige.

„Men om det muligt er, — det maa jeg vide.
„Jeg trodser Persefones haarde Bud.
„Hvis Eurydike er her ved min Side,
„Paa stærken Arm jeg bærer bort min Brud.
„Jeg frygter ingen Færd, ingen Gud;
„Med Hades selv jeg tør om hende stride.
„Hvordan min Lod er, maalløs Kval og Vee,
„Hvad heller navnløs Fryd — det vil jeg se.“

Han ser sig om. — Der staar den skjønnne Kvinde,
Saa bly og bævende, saa sød og øm,
Som hun har stadig levet i hans Minde,
Som hun har staaet for ham i hans Drøm.
Hun er saa rød af Læbe, frisk af Kinde,
Som Afrodite steg af Havets Strøm;
Og dog er hendes Legem end ej dannet;
Hun er et Taagebilled — intet Andet.

Men det han sandser ej — fremad han iler,
Idet han jubler hendes elskte Navn;
Hun strækker Armene mod ham og smiler,
Men trækker sig tilbage for hans Favn.
Den tomme Luft kun i hans Arme hviler;
Nær Maalet var han blot, men ej i Havn.
Han stormer atter fremad, hed og ligende,
Hun smiler og hun vinker, stedse vigende.

Tilbage gennem Hulens Dyb han skrider
Med Bønner brændende, med Suk og Raab;
Men stedse længer fra ham Skyggen glider,
Og stedse daler dybere hans Haab.
Forgjæves slaar hans Klage Hulens Sider,
Forgjæves faar hans Anger Taarers Daab;
Snart er bag Underverdens Port hun svunden,
Og Vejen for ham spærrer Helvedhunden.

Forgjæves styrter han til Jord bedøvet,
Forgjæves venter han en Uge lang,
Forgjæves rejsar han sig, dybt bedrøvet,
Og aander ud sin Smerte i sin Sang.
Det er, som var hans Kunst sin Magt berøvet,
Som Lyren havde tabt sin Trylleklang,
Thi lukt er Hades's Rige for hans Klage;
Hans Hustru vender ikke mer tilbage.

Hans Kraft var bruddt, hans Hjertes Sangbund sprunget
Tabt Livets Midtpunkt og dets Ligevægt.
Om han sin Sorg og Længsel har besunget,
Om Smerten dulmed, og hans Saar blev lægt,
Om han til glade Lyd har Strengen tvunget —
Har ingen af dem naa't en sildig Slægt.
Kun Sagnet om ham toner os imøde;
Hans Musas Børn — de ere alle døde.

Men han, som kaaret var ved Guders Gunst
Til Herredømmet udi Toners Rige,
Som dristig magted ved sin høje Kunst
Ud over Livets Grændseskjel at stige, —
Hvi maatte fra det nære Maal han vige?
Hvi sejred over Døden han omsonst?
Hvi maatte for sin Attraas ringe Brøde
Med lange Kvaler, bittre Nag han bøde?

Fordi han tro'de ej paa Kjærligheden,
At ogsaa den har over Døden Magt,
At ogsaa den har Lod i Evigheden,
At Graven ikke søndre kan dens Pagt;
Fordi han satte Tvivl for Tro isteden
Og derved spildte Offret, som var bragt;
Fordi sin egen Følelse han svigted,
Og kasted bort det Maal, hvortil han sigted.

Fordi han tvivled, om den elskte Kvinde
Hinsides Graven elsked ham endnu,
Om han, der hende bar i trofast Minde,
End leved i den blege Skygges Hu;
Fordi han tvivled — var det blot et Nu —
Om hende i sit Spor han vilde finde,
Og tro'de kun paa legemlige Baand,
Men ej paa det, der binder Aand til Aand.

Saa tvivl da ej, men tro, hver Mand og Mø,
Som elske end den Dag idag hinanden!
Tro, Kjærligheden naa'r ud over Randen
Af dette Liv, og ej med det skal dø!
Tro, at den er et Evighedens Frø,
Som blomstrer først, naar Sjælen er opstauden,
Et bedre Livs, et Salighedens Pant
Det varsler Sagnet om, — og det er sandt.

Der er et Samliv ogsaa efter Døden,
En Sjælens Forening stærk og ren,
Som ikke brydes af ved Gravens Sten;
Der er en Atterkommen og Gjenføden
I Aand og Sandhed, øj af Kjød og Ben,
En Bød for Savnet og en Trøst i Nøden. —
Men den, som kun vil tro, hvad han kan se,
Staar trøstesløs, som Orfeus, i sin Ve.

Et Kys.

Et Kys engang er blevet Grændsen,
Som skilte For- og Fremtid ad,
Og Skæbnens Lov har været skrevet
Paa Pigeløbets Rosenblad.

Et Kys har aabnet Mandens Stræben
Den Vej, som for ham syntes lukt;
Et Kys har løsnet Ørnens Vinger
Og spændt dem ud til dristig Flugt.

Et Kys har med sin milde Flamme
Engang tændt Ærens høje Bann;
Et Kys har givet Danmarks Saga
I Gjem et herligt Heltenavn.